

SCHRIFTELIJKE VRAAG

nr. 1085

van **JOHAN DANEN**

datum: 26 augustus 2022

aan **ZUHAL DEMIR**

VLAAMS MINISTER VAN JUSTITIE EN HANDHAVING, OMGEVING, ENERGIE EN TOERISME

Afdeling Handhaving Departement Omgeving - Resultaten asbestacties

In april 2021 werd met de aanpassing van het Milieuhandhavingsdecreet de rapporteringstaak van de Vlaamse Hoge Handhavingsraad voor Ruimte en Milieu (VHRM) overgedragen aan het Vlaams Planbureau Omgeving (VPO) van het Departement Omgeving. Daardoor wordt er niet langer een Milieuhandhavingsrapport opgesteld, maar een omgevingshandhavingsrapportage die tweeledig is: de handhavingsuitvoering en het handhavingsbeleid. Voor de rapportering van de handhavingsuitvoering zullen vanaf 2022 jaarlijks, per handhavingsactor, cijfergegevens inzake de handhavingsuitvoering worden gepubliceerd in een onlineapplicatie. Om de jaarlijkse rapporteringslast bij de handhavingsactoren te doen dalen, zal de bevraging en de rapportering zich beperken tot een basisset aan generieke handhavingsprocesindicatoren. Voor de rapportering over het handhavingsbeleid zal er in het tweede en het vijfde jaar van de regeerperiode een Omgevingshandhavingsrapport worden opgemaakt waarin de uitvoering van het omgevingshandhavingsbeleid - zoals uitgewerkt in de beleidsdoelstellingen van het toekomstige Omgevingshandhavingsprogramma - zal worden geëvalueerd.

In december 2021 werd het (eerste) Omgevingshandhavingsrapport 2020 gepubliceerd. In tegenstelling tot het vroegere Milieuhandhavingsrapport, bevat dat nieuwe rapport enkel globale cijfers van de gewestelijke, provinciale en lokale handhavingsactoren. Het rapport geeft wel een duidelijk overzicht van de personeelsinzet, het aantal vaststellingen dat werd gedaan, het aantal vastgestelde en vervolgde overtredingen etc., maar deze cijfers zijn niet per thema/onderwerp beschikbaar. Handhavingsacties die te maken hebben met asbest kunnen niet uit deze cijfers afgeleid worden.

1. In het antwoord op schriftelijke vraag nr. 1345 van 9 september 2021 gaf de minister aan dat er vanaf 2022, per handhavingssector, cijfergegevens inzake de handhavingsuitvoering gepubliceerd zouden worden in een onlineapplicatie.
 - a) Is die applicatie al online?
 - b) Welke gegevens kunnen via die applicatie geraadpleegd worden?
 - c) Is (zal) deze applicatie voor iedereen volledig toegankelijk (zijn)?
2. Uit het Omgevingshandhavingsrapport 2020 konden geen gegevens m.b.t. asbesthandhaving worden gehaald. Vermoedelijk zal voor de rapportering over 2021 dezelfde methodiek gehanteerd worden.

Kan de minister een overzicht bezorgen van het aantal structurele en ad-hoccontroles dat in 2021 werd uitgevoerd, het aantal overtredingen dat daarbij werd vastgesteld en de gevolgen die daaraan werden gegeven, opgesplitst volgens volgende asbestacties:

- a) controles met aandacht voor de aanwezigheid van asbest in bedrijfsgebouwen, met opsplitsing tussen bedrijven en landbouwbedrijven;
 - b) controles op de selectieve inzameling op sloopwerven;
 - c) controles op de omgang met asbest en bouw- en sloopafval op containerparken, met een uitsplitsing naar klasse 1- en klasse 2-containerparken;
 - d) controles op de omgang met asbest bij sorteerbedrijven (hoeveel klasse 2-bedrijven werden gezamenlijk met de lokale overheid gecontroleerd?);
 - e) controles bij asbestverwijderaars met een focus op de niet-erkende asbestverwijderaars (hoe vaak werd bij de controle van niet-erkende asbestverwijderaars de inzameling van vrij asbest vastgesteld)?
3. Hoeveel mensen en middelen werden er in 2021 ingezet om alle asbestacties te handhaven?
4. Wat is de huidige stand van zaken van het project 'Ondersteuning handhaving lokale overheden'?
5. Hoeveel asbestdelicten werden er in 2021 door burgers en bedrijven gemeld bij de afdeling Handhaving?
6. Het inzetten van het juiste instrument op de juiste plaats resulteert in verschillende handavingsprocessen/-trajecten en maakt maatwerk in de verschillende materies mogelijk. Wanneer het team Terreincontrole een overtreding ziet waarvoor het niet bevoegd is, dan gaat het team dat steeds melden aan de instanties die daarvoor wel bevoegd zijn.
- a) Worden de vastgestelde overtredingen, waarvoor de vaststeller niet bevoegd is, enkel overgemaakt aan de Vlaamse instanties?
 - b) Worden overtredingen i.v.m. werkomstandigheden bij het werken met asbest overgemaakt aan de bevoegde federale dienst(en)? Hoeveel overtredingen i.v.m. asbest werden er in 2021 overgemaakt door een Vlaamse instantie aan een federale dienst?
 - c) Worden de Vlaamse instanties ingelicht wanneer een federale dienst een overtreding vaststelt waarvoor Vlaanderen de bevoegdheid draagt? Hoeveel meldingen ontvingen de Vlaamse administraties in 2021 van de federale diensten?
 - d) De minister heeft haar federale collega van Werk per brief opgeroepen om samen met de bevoegde diensten rond de tafel te gaan zitten om de controle op de asbestverwijdering stevig op te voeren.
 - i. Wat waren de concrete vragen die de minister aan haar federale collega heeft gesteld?

- ii. Volgens de kranten roept de minister haar federale ambtscollega op om met de bevoegde diensten rond de tafel te gaan zitten om de controle op de asbestverwijdering stevig op te voeren.

Bedoelt de minister daarmee de federale en de Vlaamse bevoegde diensten?

- iii. Werven waar met asbest wordt gewerkt, moeten worden aangemeld bij de federale overheid.

Dienen die werven ook te beschikken over een omgevingsvergunning om de (sloop)werken uit te voeren? Welk gevolg geven de Vlaamse instanties aan aanvragen voor omgevingsvergunningen die verband houden met asbesthoudende activiteiten? Hoeveel omgevingsvergunningen werden er in 2021 afgeleverd voor asbesthoudende activiteiten?

ANTWOORD

op vraag nr. 1085 van 26 augustus 2022

van **JOHAN DANEN**

1.
 - a) De applicatie voor de jaarlijkse omgevingshandhavingsrapportage zal dit najaar worden gepubliceerd.
 - b) De applicatie bevat gegevens over de handhavingsactiviteiten van de gewestelijke, provinciale en lokale handhavingsactoren, globaal en per gewestelijke instantie, provincie en gemeente afzonderlijk. Dit omvat onder meer het aantal aangestelde toezichthouders en verbalisanten/stedenbouwkundige inspecteurs, het aantal VTE besteed aan handhaving, het aantal uitgevoerde controles, het aantal opgestelde processen-verbaal, ... Daarnaast kunnen gegevens worden geconsulteerd over het bestuurlijke en strafrechtelijke vervolgtraject, zoals bijvoorbeeld het aantal opgelegde bestuurlijke geldboetes.
 - c) Net zoals de applicatie met de cijfers uit het Omgevingsloket zal ook deze applicatie voor iedereen toegankelijk zijn via de website van het Departement Omgeving.
2. Hieronder wordt een overzicht gegeven van de controles die de Afdeling Handhaving van het Departement Omgeving uitgevoerd heeft in het jaar 2021. Het gaat hier dus enkel om controles waarvoor de afdeling Handhaving bevoegd is. Een belangrijk deel van de bevoegdheid om te handhaven op handelingen met asbest ligt federaal. Daarnaast worden ook asbestcontroles uitgevoerd door lokale handhavers.
 - a) Voor de toezichthouders van de afdeling handhaving is de aanwezigheid van asbest op het bedrijf een continu aandachtspunt, dat meegenomen wordt tijdens routinecontroles of andere geplande controles. Bij 29 controles in 2021 werd hier specifiek extra aandacht aan besteed. Het ging voornamelijk om landbouwbedrijven waarbij een raadgeving of aanmaning gegeven werd met betrekking tot het correct afbreken en verwijderen van asbest.
 - b) Er werd in 2021 16 keer een ad hoc-controle uitgevoerd op de selectieve inzameling op sloopwerven. Hierbij werd er 7 maal een aanmaning + proces-verbaal opgesteld.
 - c) Er werden in 2021 22 controles uitgevoerd op de omgang met asbest op containerparken. 3 hiervan waren ingedeeld in klasse 1, de overige 19 in klasse 2. De meeste containerparken bleken goed in orde te zijn.
 - d) Er werden in 2021 47 controles uitgevoerd bij sorteerbedrijven waarbij o.a. gecontroleerd werd op de omgang met asbest. Bij 13 controles werden specifiek opmerkingen gemaakt omtrent asbest en waar nodig werd PV opgesteld. Deze controles werden volledig door toezichthouders van de Afdeling Handhaving uitgevoerd.
 - e) Er werd in 2021 1 controle geregistreerd bij een asbestverwijderaar. Er werd geen overtreding vastgesteld, ook geen vrij asbest.
3. De asbestcontroles die de toezichthouders van de Afdeling Handhaving uitvoeren hebben voornamelijk betrekking op klasse 1-inrichtingen en worden verdeeld over de verschillende toezichthouders van de Afdeling Handhaving. Om de geplande

asbestcontroles uit te voeren in 2021 was ongeveer 1 voltijds equivalent voorzien. Dit betreft enkel de initiële controles. Daarnaast zijn er navolgende controles uitgevoerd geweest in opvolging van aanmaningen en PV's en is er aandacht voor asbest tijdens routine controles.

Ook worden regelmatig asbeststalen genomen en geanalyseerd bij het erkende labo waar de Afdeling Handhaving een contract mee heeft.

4. De Afdeling Handhaving werkte reeds enkele standaarddocumenten uit voor de handhaving van enkele specifieke asbestdelicten en breidt dit ook in 2022 nog verder uit. Deze documenten worden ter beschikking gesteld van lokale toezichthouders. In 2022 wordt samen met OVAM gewerkt aan de actualisatie van de "leidraad handhaving bij asbestincidenten", waarna een opleiding zal georganiseerd worden voor lokale toezichthouders.
5. Bij de afdeling Handhaving werden in 2021 24 klachten en meldingen geregistreerd die betrekking hadden op asbest.
6. a) Als een toezichthouder van de Afdeling Handhaving van het Departement Omgeving een controle uitoefent en hierbij vermoedelijke overtredingen vaststelt waarvoor de toezichthouder in kwestie niet bevoegd is, dan worden die vaststellingen doorgaans overgemaakt aan de instantie die daarvoor bevoegd is. In het kader van asbest kan dit bv. gaan om FOD WASO, OVAM, AZG, Leefmilieu Brussel, SPW Wallonie, lokale handhaver of burgemeester, lokale politie,...

Vermits de OVAM zelf geen toezichtsbevoegdheid heeft, ontvangt het ook geen meldingen van asbestovertredingen vanuit andere instanties met uitzondering van overtredingen op het onzorgvuldig beheer of achterlaten van asbestafval. De OVAM ontvangt wel melding of klachten van burgers die ze dan signaleert bij het bevoegde lokale of gewestelijke milieutoezicht. Lokale toezichthouders kunnen bij de OVAM ook beroep doen op ondersteuning.

- b) Deze doormeldingen door toezichthouders van de Afdeling Handhaving aan o.a. FOD WASO, worden niet structureel geregistreerd in het computersysteem van de Afdeling Handhaving. Wanneer dergelijke doormelding gebeurd is, is hiervan in het afzonderlijk dossier een afschrift terug te vinden.

De OVAM adviseert lokale besturen om bij werven met uitvoering door werknemers inderdaad ook de bevoegde regionale directie van FOD WASO in te lichten. Dit gebeurt echter vrijwillig op initiatief van de lokale toezichthouder. Er is hiervan geen centrale registratie.

- c) Er bestaat hiervoor geen systeem voor systematische doormelding. Ad hoc kunnen dergelijke meldingen wel gebeuren in het meldpunt voor klachten en meldingen van de Afdeling Handhaving.

Vermits de OVAM zelf geen toezichtsbevoegdheid heeft, ontvangt het ook geen meldingen van overtredingen vanuit FOD WASO. De OVAM heeft er geen zicht op in hoeverre de federale arbeidsinspectie consequent milieuovertredingen inzake asbest doorgeeft aan het bevoegde lokale bestuur of de gewestelijke omgevingsinspectie. De inschatting is dat dit nauwelijks of niet gebeurd. In omgekeerde richting gebeurt dit wel vaker.

- d) i. In de brief heb ik mijn federale collega gewezen op een aantal urgente uitdagingen inzake het Belgische asbestbeleid. In het bijzonder in functie van het opschalende Vlaamse asbestafbouwbeleid met dit jaar de invoering van het asbestattest bij verkoop. Maar ook in de andere gewesten worden de

mogelijkheden van een afbouwbeleid onderzocht, geïnspireerd door onze Vlaamse aanpak.

Het Vlaamse asbestafbouwbeleid wordt genoemd als goede praktijk in de motie van het Europese parlement aan de Commissie betreffende de bescherming van werknemers tegen asbest (2019/2182(INL)) van 1 oktober 2021. Ook op vlak van handhaving moeten we deze goede naam waarmaken.

De uitdagingen bestaan er in om in een context van een groeiend aantal asbestverwijderingen en labo-analyses de veiligheid en kwaliteit te kunnen borgen. De federale overheid FOD WASO is hiervoor bevoegd en beheert de inspecties en controles hierop. De vaststellingen vandaag zijn echter dat die ontoereikend zijn. Eén van de belangrijke oorzaken is het stelselmatig terugschroeven van de inspectiecapaciteit, de inspecteurs doen wat ze kunnen en roeien met de riemen die ze hebben. Het gebrek aan controles en "pakkans" verhinderen dat er een gelijk speelveld bestaat voor aannemers die het veilig en correct willen spelen. De aannemers die het minder nauw nemen met de regels blijven onopgemerkt.

- ii. Ik heb minister Dermangne uitgenodigd om een overleg- en samenwerkingstraject te faciliteren tussen de Hoge Raad voor Preventie en Bescherming op het Werk, FOD WASO en mijn kabinet en de OVAM als bevoegde Vlaamse milieuadministratie. Het is belangrijk dat de federale actoren duidelijk de urgentie inzien en de schaalgrootte en impact van het gewestelijke asbestafbouwbeleid. Daarnaast is er ook volop beweging op het Europese niveau. Het Vlaamse asbestafbouwbeleid staat daar in de kijker en er zijn wijzigingen in richtlijnen in voorbereiding. Los van het aspect VTE's zijn er hoe dan ook nog baten te realiseren bij een nauwere samenwerking: op het terrein maar ook voor kennisdeling en om een duidelijk en eensgezind Belgisch standpunt in te nemen richting Europa.
- iii. De Vlaamse regelgeving voor het moeten beschikken over een omgevingsvergunning sloop is louter stedenbouwkundig van aard. Een meldingsplicht of plicht om over een omgevingsvergunning voor asbestverwijdering te beschikken, bestaat niet in de Vlaamse (milieu)wetgeving. Wat wel dit jaar in werking is getreden is vanaf 1 juli 2022 de verplichte opvolging van de sloop door een sloopbeheerorganisatie voor grote werven. Dit zijn de werven waarvoor nu al de opmaak van een sloopopvolgingsplan (SOP) verplicht was. Van dit traject maken een voorafgaandelijke destructieve asbestinventarisatie en een selectieve, veilige asbestverwijdering integraal deel uit.

De toegestane handelingen zijn opgenomen in Hoofdstuk 4.7. en Hoofdstuk 6.4. van Vlarem II.

De verwijderde asbest dient afgevoerd naar vergunde verwerkers.

Indien de aannemer zorgt voor een regelmatige afvoer van de bij zijn werken vrijkomende afvalstromen is voor een eventueel tijdelijke opslag van deze stroom op zijn inrichting ook geen omgevingsvergunning nodig.

Voor elke andere handeling met asbestafval, dan tijdelijke opslag op plaats van ontstaan of site aannemer in afwachting van regelmatige afvoer naar een vergunde verwerker; is wel een vergunning nodig.

Om een antwoord te kunnen geven over het aantal omgevingsvergunningen afgeleverd voor asbesthoudende activiteiten in 2021, zou een gerichte bevraging van het omgevingsloket kunnen uitgevoerd worden, maar deze data was binnen het tijdsbestek van deze parlementaire vraag niet tijdig beschikbaar.